

Բյուհոյ մարդ մը .

Մօտերս Գաղղիոյ Սէնդ-Մարի Ըսուած ածխահանքին քովերն՝ փոս մը բանալու տտեն՝ գտան մարդու մարմին մը , և գործաւորաց վերակացուին խնամքովն ամբողջ հանեցին , բաց 'ի մէկ սրունքէն , որ բրիչի զարնուածքով փըշրեցաւ :

Մարդուն գտնուած տեղն ատենով ջուր եղած կ'երևայ , որոյ վրայ ժամանակ անցնելով՝ 90 մեղր հողն բարձրացեր էր . հաւանականաբար այս մարդս ջրհեղեղի ժամանակակից կը կարծուի . ակուաներն ամբողջ են , մազերն տեղը , ձեռքերուն և ոտքի բութ մատերուն ըզունգներն կարգէ դուրս երկայն : Պ . Բաքէ գեղապետը՝ վիրաբոյժն , որ և ժամանակիս անուանի հնազէտներէն մէկն է , հոն գտնուելով , մեծ խնամքով մը լուաց այս կմախքը ծծմբային թթուի ջուրի մէջ , որով հողային մասունքներն մաքրուեցան , ու կունրկի կպած փայլիւրուն խեցիներն սկսան երևնալ , որոնք նոյն յեղափոխութիւնը կրեր էին՝ ինչ որ կրած էր մարմինն :

Ճաքունի լուցկիք ¹ .

Պ . Հօֆման Անգղիացի բնալոյծն քանի մը թղթէ շինած լուցկի ընդունելով որ ճաքոն շինուած էին , և դիտելով որ վառելու ատեննին գեղեցիկ ճառագայթաձև աստղեր կ'արձրկեն , նման այն երկաթ թելին որ կ'այրի թթուածին կազին մէջ , ուղեց իմանալ ասոնց բաղադրութիւնը , զոր յետոյ գրով ալ հրատարակեց : Երևոյթնին շատ պզտիկ է , էութիւննին քիչ մը սև վառօդ՝ Զինու թղթի մէջ պլլուած : Բնալոյծն շատ մ'այս վառօղներէն միացընելով՝ որպէս զի տարրալուծէ , գտաւ

Ածուխ (զուտ) . . . 17,22

Ծծումբ . . . 29,14

Աղբորակ . . . 53,64

¹ Allumette.

որոնք տեսակ մ'անկատար թնդանօթի վառօդ կը կազմեն . ամեն մէկ լուցկիին մէջ դրուած վառօղին չափն 40 հազարորդակրամ : Պ . Հօֆման ինքն ալ շինեց այս լուցկիներէն ու յաջողեցաւ . բայց հետեւալ կերպն աւելի յարմար կը սեպէ . որ է , 1 մասն զուտ ածուխ բարակ ծեծած , 1 1/2 ծծումբ , 3 1/4 աղբորակ . թուղթը որչափ կարելի է բարակ պէտք է ըլլայ , վասն զի նամակի համար սովորական գործածած թղթերնիս անգամ հաստ կու գայ , և այն գեղեցիկ փայլիւրուն երևոյթը չի կրնար առաջ բերել :

Սպունգի որսը . — Պահամայի կըղզիներէն , որ Ատլանտեան Ովկիանոսի մէջ Մեքսիկայի ծոցոյն դիմացը կ'ընայ , շատ սպունգ կ'ենէ և տեղւոյն գլխաւոր առևտրոյ նիւթերէն մէկն է , բայց միայն քսան տարուընէ 'ի վեր : — Սպունգը քսանէն մինչև քառասուն ոտք խորէն կ'ելլէ : Նոր ելած ատենը սեաւ է , և օդ տեսնելով շուտով կը ճերմկի , իր թունաւոր յատկութիւնները կորսնցունելով , զոր ունի կենդանի եղած ատեն . այնպէս որ երբոր մարդ և զըպչելու ըլլայ , վրան պալարներ ¹ կը հանէ : Անոր համար ձկնորսը զանիկայ ծովէն հանածին պէս , զգուշութեամբ աւազի մէջ կը թաղէ , ուր երկու երեք շաբաթ կենալով , իրեն մէջի կենդանական և դողողային ² նիւթերէն կը մերկանայ : Անկէ վերջը կը հանեն աւազէն , կը մաքրեն աւելի կամ պակաս , ըստ իրեն տեսակին , և բամբակի պէս սնտուկներու մէջ դնելով կը խըրկեն ուր որ պիտի խրկեն :

¹ ՏՄ . Սիւլիւճի + , Լիպան :

² ՏՄ . Փէլէկէնի :